

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ นอกจากนี้การศึกษายังเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต ดังที่ วัฒนาพร ระบุว่า (2542: 4) ได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้ เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวม และมุ่งสร้าง “คน” หรือ “ผู้เรียน” ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรง ให้มีคุณลักษณะมีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง และสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาตัวผู้เรียนจึงเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่ง ซึ่งผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาให้ความสนใจและคิดหาวิธีกันมาช้านานว่า จะทำอย่างไรจึงจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ และส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องยึดความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการพยายามให้ผู้เรียนได้นำมามีส่วนร่วมในการค้นหาและพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ดังนั้นกรมสามัญศึกษา (2541: 1) จึงได้มีนโยบายที่จะให้กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะที่ “เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” ซึ่งการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นแนวการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีหลักการ กระบวนการ และวิธีการหลากหลาย

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยทั้งชาติ นอกจากนี้ภาษาไทยยังแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสื่อในการศึกษา สืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย (ประกาศฯ สี่ห้าไฟ, 2524: 1) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้น ครูผู้สอนภาษาไทยจึงต้องตระหนักและเอาใจใส่ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษา โดยครูจะต้องปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดิมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง และเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ มาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากเป็นผู้ที่บอกทุกสิ่งทุก

อย่างแก่ผู้เรียน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้น ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้ร่วมคิด และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีลักษณะอบอุ่นเป็นมิตร

ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางประสบความสำเร็จคือการวิเคราะห์สภาพผู้เรียน เพื่อให้รู้วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน นั่นคือการรู้จักแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของผู้เรียน ดังที่ เดวิด อี ฮันท์ (David E. Hunt, 1981: 647) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาแบบการเรียนรู้ว่า “การที่ผู้สอนทราบความแตกต่างของแบบการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียน” ดังนั้นการรู้แบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนจึงเป็นประโยชน์โดยตรงที่จะช่วยให้ครูเลือกและจัดกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสนใจอยากมีส่วนร่วมกับการเรียนต่าง ๆ ที่ครูจัดขึ้น ดังนั้น แบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังเช่น วิคเตอร์ เรสมอวิช (Victor Rezmovic อ้างถึงใน อาชญญา รัตนอุบล, 2537: 1) ได้กล่าวว่า “หากผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกัน สนใจในการเรียนการสอนที่จัดขึ้นแล้ว ผู้สอนควรจะต้องศึกษาแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนและควรพยายามจัดสภาพของการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ๆ เป็นสำคัญ”

ดังนั้นในการพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ครูผู้สอนควรจะต้องตระหนักเพราะภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนใช้ในการศึกษาและแสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาการสาขาต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากผู้เรียนสามารถพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพย่อมจะเกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การจัดการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทยเกิดประโยชน์สูงสุดดังที่กล่าวมา ครูผู้สอนจึงควรให้ความสนใจปัจจัยต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนในวิชาภาษาไทยเกิดความสนุกในการเรียน เห็นคุณค่าของวิชาภาษาไทย ซึ่งปัจจัยด้านความแตกต่างของแบบการเรียนรู้ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยควรให้ความสนใจและศึกษา ทั้งนี้เพราะความแตกต่างของแบบการเรียนรู้แต่ละแบบที่พบในตัวผู้เรียน ทักครูผู้สอนทำการศึกษาและมีความเข้าใจในแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ก็จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเป็นกิจกรรมสอดคล้องกับลักษณะต่าง ๆ ของแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งตอบสนองต่อจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบการเรียนรู้ได้มาจากแนวคิดของทฤษฎีทางจิตวิทยาที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) เมื่อผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความคิด ความสนใจ หรือความถนัดทางการเรียน ผู้เรียนแต่ละคนก็ย่อมมีแบบการเรียนรู้ที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันไปด้วย (ดาร์รงค์ นิมมานพิสุทธิ์, 2536 : 16) ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนควรจะได้ทำความเข้าใจแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะจะทำให้ผู้สอนเข้าใจลักษณะของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ดังที่ เจมส์ ดับบลิว คีเฟ (Jame W. Keefe อ้างถึงใน นิภาวรรณ รัตนวราวัลย์, 2534 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า “แบบการเรียนรู้ไม่เพียงแต่เป็นนวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนเท่านั้น แต่แบบการเรียนรู้เป็นเครื่องมือพื้นฐานชนิดใหม่ที่ใช้การได้ และเป็นแนวทางใหม่ ในการที่จะเข้าใจผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ลินดา เอช สมิธ และโจเซฟ เอส เรนซัลโล (Linda H. Smith and Joseph S. Renzulli, 1984: 44)

ได้กล่าวไว้อีกว่า “ประโยชน์ของการเข้าใจแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนของตน”

ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ แอนโทนี กราชา และ เซอร์ริล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) โดยแนวคิดนี้มีความเหมาะสมที่สามารถนำมาปรับใช้สำหรับศึกษาแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และจำแนกตามแต่ละชั้นปี เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สูง ปานกลาง และต่ำ ในแต่ละระดับชั้น
2. เพื่อเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละระดับชั้นปี เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ต่างกัน ในแต่ละระดับชั้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้
 - 2.1 แบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ซึ่งมี 6 แบบ ได้แก่ แบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบอิสระ แบบแข่งขัน และแบบหลีกเลี่ยง
 - 2.2 ระดับชั้น คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 2.3 เพศ แบ่งเป็น : เพศหญิง เพศชาย
 - 2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สูง ปานกลาง และต่ำ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **แบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทย (Learning Style)** หมายถึง ลักษณะและวิธีการที่ผู้เรียนแต่ละคน เลือกใช้ในการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยสามารถวัดแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนแต่ละคนได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงตามแนวคิดของ แอนโทนี กราชา และ เซอร์วิล ไรช์แมนน์ (Anthony Grasha and sheryl Reichman, 1975 : 13-15) ซึ่งได้แบ่งแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็น 6 แบบ ดังนี้

1.1 **แบบอิสระ (Independence)** ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ชอบที่คิด และทำเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตั้งใจศึกษาวิชาภาษาไทยเฉพาะเนื้อหาที่ตนเองรู้สึกสำคัญ และ มีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยตนเอง

1.2 **แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)** ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ ไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชาภาษาไทยในชั้นเรียนตามแบบแผน ไม่มีส่วนร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ และอาจารย์ในชั้นเรียน ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

1.3 **แบบร่วมมือ (Collaboration)** ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ สามารถเรียนรู้วิชาภาษาไทยได้มากที่สุด โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดในหลักสูตรด้วย ผู้เรียนแบบนี้ให้ความร่วมมือกับอาจารย์ กลุ่มเพื่อน และชอบที่ทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.4 **แบบพึ่งพา (Dependence)** ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้เป็นแบบที่มีความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการน้อยมาก และเรียนวิชาภาษาไทยเฉพาะที่ถูกบังคับหรือกำหนดให้เรียน ผู้เรียนจะพึ่งผู้สอนในเรื่องแนวทางการศึกษา และต้องการรับคำสั่งหรือการบอกว่าควรจะต้องทำอะไร

1.5 **แบบแข่งขัน (Competition)** ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นแบบที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการเรียนที่ต้องการเอาชนะเพื่อนด้วยกัน ชอบแข่งขันกับคนอื่นเพื่อรางวัล มองห้องเรียนเป็นสนามแข่งขันที่จะต้องแพ้มีชนะ และผู้เรียนแบบนี้มีความรู้สึกว่าจะต้องชนะเสมอ

1.6 **แบบมีส่วนร่วม (Participant)** ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาภาษาไทยโดยให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น เพราะพวกเขาถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องรับเอาความรู้ให้มากที่สุดจากชั้นเรียน และร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนร่วมชั้นเมื่อได้รับคำสั่งให้ทำ แต่ไม่สนใจกิจกรรมนั้นเลย หากว่ากิจกรรมนั้นไม่สัมพันธ์กับสิ่งที่กำหนดไว้ในรายวิชา

2. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 3 ระดับ คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. **นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่างกัน** หมายถึง นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนวิชาภาษาไทยต่างกัน โดยวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้แบ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ออกเป็น 3 ระดับ ด้วยค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ ดังนี้

3.1 **นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระดับสูง** หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย อยู่ในกลุ่มเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป

3.2 **นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยปานกลาง** หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอยู่ในกลุ่มเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25-74

3.3 **นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ** หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอยู่ในกลุ่มเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ต่ำกว่า 25

4. **เพศ** หมายถึง นักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนวิชาภาษาไทย นำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญต่อผู้เรียน และเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2. เพื่อเป็นแนวทางแก่นักศึกษา และผู้วิจัยที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป